

Sebastian Faulks (n. 1953, Donnington, Anglia) este un cunoscut romancier britanic contemporan. A studiat literatura și istoria la Cambridge, apoi a devenit jurnalist. A fost redactor-șef adjunct al publicației *Independent on Sunday*, dar a publicat editoriale și în *The Guardian* (1992–1998) și în *Evening Standard* (1997–1999). În paralel a lucrat pentru BBC. În 1993 a publicat bestsellerul *Cântecul păsărilor* (*Birdsong*), datorită căruia a fost desemnat „Autorul anului” de către juriul competiției pentru British Book Awards (1994) și care, în 2012, a fost ecranizat de BBC (cu Eddie Redmayne și Clémence Poésy în rolurile principale). *Cântecul păsărilor* face parte dintr-o trilogie împreună cu *The Girl at the Lion d'Or* (1989) și *Charlotte Gray* (1998), ecranizat în 2001, cu Cate Blanchett în rolul principal. Pentru romanul *Amprenta omului* (*Human Traces*), publicat în anul 2005, Faulks a primit titlul de doctor onorific din partea clinicii psihiatrice Tavistock Clinic, în colaborare cu University of East London, pentru contribuția sa la înțelegerea psihiatriei. În anul 2007 a scris romanul *Engleby*, iar în 2008, *Jocul cu diavolul* (*Devil May Care*), un nou episod din saga James Bond, la cererea Fundației Ian Fleming, pentru a marca centenarul nașterii scriitorului. A mai publicat romanele *O săptămână în decembrie* (*A Week in December*, 2009), *A Possible Life* (2012) și *Acolo unde îmi bate inima* (*Where My Heart Used to Beat*, 2015).

Sebastian Faulks trăiește împreună cu soția sa în Notting Hill, Londra, și are trei copii. Din 2002 este membru al Ordinului Imperiului Britanic, pentru serviciile aduse literaturii.

SEBASTIAN FAULKS

CÂNTECUL PĂSĂRILOR

Traducere din limba engleză și note
JUSTINA BANDOL

București
2019

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI. Franța, 1910.....	25
PARTEA A DOUA. Franța, 1916.....	187
PARTEA A TREIA. ANGLIA, 1978	357
PARTEA A PATRA. FRANȚA, 1917.....	407
PARTEA A CINCEA. ANGLIA, 1978–1979 ...	563
PARTEA A ȘASEA. FRANȚA, 1918	605
PARTEA A ȘAPTEA. ANGLIA, 1979	693

război, dar mi s-a părut că ar fi sunat a îngâmfare; așa că l-am dedicat fratelui meu mai mare, Edward, în al cărui cabinet am scris fiecare cuvânt al cărții în timp ce el era la muncă, care mi-a fost un prieten atât de minunat și la bine, și la rău, și a cărui viață imaginativă pe vremea când eram amândoi copii m-a ajutat să mi-o încep pe a mea. Data meciului de golf jucat de tatăl lui Elizabeth îi este, fără îndoială, cunoscută lui Edward drept propria zi de naștere, scorul destul de slab, pe de altă parte, poate mai puțin...

Sebastian Faulks, 2004

PARTEA ÎNTÂI
Franța, 1910

Boulevard du Cange era o stradă largă și liniștită care delimita latura estică a orașului Amiens. Căruțele care veneau dinspre Lille și Arras și se îndreptau către nord intrau direct printre tăbăcăriile și morile din cartierul Saint-Leu, fără să fie nevoite să treacă pe strada aceasta brăzdată de fâgașe și străjuită de vegetație. Partea dinspre oraș era mărginită de grădini întinse, împărțite în pătrate și alocate cu o civică precizie caselor învecinate. Din iarba jilavă creșteau castani, tufe de liliac și sălcii, cultivate pentru umbra și tihna pe care le dădeau proprietarilor. Grădinile păreau sălbatice, năpădite de verdeață, iar iarba înaltă și gardurile vii luxuriante dinăuntru ascundeau ici-colo mici luminișuri, oaze tăcute și locuri în care nu ajungeau nici măcar proprietarii și unde, la picioarele copacilor cu coroane învoalte, se lăfăiau petice de iarbă și flori sălbatice.

În spatele grădinilor, râul Somme se răsfira în canale mici, care dădeau un aer pitoresc cartierului Saint-Leu; pe cealaltă parte a bulevardului, pe canale fusese amenajată o grădină acvatică, mici insule de fertilitate jilavă, separate de brațele râului ramificat. Duminica după-amiaza, locuitorii orașului pluteau pe aleile de apă în bărci lungi cu fundul plat, împinse cu

prăjini. Pe toată lungimea râului și a canalelor lui se-
 deau pescari încovoiați peste undițe; cu haină și pălărie
 în dreptul catedralei sau numai în cămașă pe malurile
 grădinii acvatice, își afundau undițele în apă în căuta-
 rea crapului sau a păstrăvului.

În spatele unui gard cu zăbrele de fier, casa familiei
 Azaire etala pe partea dinspre stradă o fațadă pom-
 poasă impresionantă. Oricine ar fi trecut pe bulevard
 în jos, către râu, n-ar fi avut nici o îndoială că era pro-
 prietatea unui om cu dare de mână. Acoperișul de
 ardezie plonja în unghiuri contradictorii peste silueta
 neregulată a casei. Sub unul dintre ele, o lucarnă privea
 spre bulevard. Etajul unu era dominat de un bal-
 con de piatră, peste ale cărui balustrade iedera roșie se
 strecurase până sus pe acoperiș. Ușa monumentală de
 lemn de la intrare era încrustată cu ornamente de fier.

Înăuntru, casa era în același timp mai mică și mai
 mare decât părea. Deși nu avea camere care să intimi-
 deze prin măreție sau săli de bal aurite, cu candelabre
 revărsate deasupra podelelor, ici și colo descopereai în
 ea spații neașteptate și coridoare care dădeau în colțuri
 neștiute, de unde câteva trepte coborau în grădină; din
 holuri de trecere neabăgate în seamă se deschideau sa-
 lonașe dotate cu mese de scris și scaune tapițate. Chiar
 și de pe peluză era greu să-ți dai seama cum se înscriau
 camerele și coridoarele în dreptunghiurile placide de
 piatră. Peste tot, podelele scoteau un sunet aparte sub
 picior, așa încât, cu unghiurile ei închise și ecurile vagi
 adăstând parcă în aer, casa era un loc al pașilor nevă-
 zuți.

Cufărul de metal al lui Stephen Wraysford fusese
 trimis înainte și îl aștepta la picioarele patului. El își
 despachetă hainele și își atârnă costumul de rezervă
 în uriașul șifonier sculptat. Sub fereastră găsi un la-
 voar emailat și un rastel de lemn pentru prosoape.
 Trebuie să se ridice pe vârfuri ca să se uite afară peste
 bulevard, unde o birjă aștepta pe cealaltă parte a stră-
 zii. Calul își scutura hamul și întindea gâtul să prindă
 cu gura ramurile unui lămâi verde. Stephen încercă
 elasticitatea patului, apoi se întinse pe el, rezemân-
 du-se de capătul ușor ridicat. Camera era simplă, dar
 decorată cu oarecare atenție. Văzu pe masă o vază cu
 flori de câmp, iar de o parte și de alta a ușii două pos-
 tere cu peisaje de stradă din Honfleur¹.

Era o seară de primăvară, cu un soare zăbovind
 pe cer în spatele catedralei și cu mierle cântând de jur
 împrejurul casei. Stephen se spală în grabă și încercă
 să-și netezească părul negru în oglindă. Puse câteva
 țigări într-o tabacheră de metal pe care o vârî în sacou
 și își goli buzunarele de obiectele de care nu mai avea
 nevoie: bilete de tren, un carnet de note cu coperte
 din piele albastră și un cuțit cu o singură lamă, ascu-
 țită cu scrupulozitate.

Coborî la cină, speriat de sunetul propriilor pași
 pe scările dinspre palierul de la etajul unu, în care dă-
 deau dormitoarele familiei, și apoi de aici în jos până
 în holul de la intrare. Se simțea nădușit sub haină și

¹ Comună în Franța, pe Sena, cu un port vechi foarte pitoresc.
 A fost pictată de numeroși artiști, în particular Gustave Courbet,
 care au format așa-numita Școală de la Honfleur, precursora
 a impresionismului.

jiletcă. Rămase o clipă dezorientat, nesigur pe care dintre cele patru uși cu paneele de sticlă de pe hol trebuia să intre. Întredeschise una și dădu cu ochii de o bucătărie plină de abur, în mijlocul căreia o servitoare încărcă de zor cu farfurii o tavă așezată pe o servanță.

– Pe aici, monsieur. Cina e servită, spuse fata, strecurându-se pe lângă el în pragul ușii.

În sufragerie, familia se așezase deja. Madame Azaire se ridică.

– Ah, monsieur, luați loc aici!

Azaire mormăi o prezentare din care Stephen auzi numai cuvintele „soția mea”. Îi luă mâna și înclină scurt din cap. Doi copii se holbau la el de pe cealaltă parte a mesei.

– Lisette, spuse madame Azaire, arătând spre o fată de vreo șaisprezece ani, cu părul negru prins cu o fundă, care zâmbi strâmb și-i întinse mâna – și Grégoire.

Mezinul era un băiat de vreo zece ani, al cărui căpșor abia se vedea deasupra mesei sub care dădea energetic din picioare.

Servitoarea zăbovea cu supiera lângă umărul lui Stephen. Acesta își puse un polonic în farfurie și adulmecă mirosul unor ierburi necunoscute. Sub cercurile concentrice de verdeață mărunțită, supă fusese îngroșată cu cartofi.

Azaire și-o terminase deja pe a lui și acum bătea insistent darabana pe masă cu mânerul de argint al cutitului. Stephen ridică o privire iscoditoare pe deasupra lingurii de supă în timp ce sorbea lichidul printre dinți.

– Câți ani ai? îl întreabă băiatul.

– Grégoire!

– Nu face nimic, vorbi Stephen către madame Azaire. Douăzeci.

– Vrei puțin vin? întreabă Azaire, ridicând sticla deasupra paharului lui Stephen.

– Mulțumesc.

Amfizionul turnă câteva degete de băutură pentru Stephen și pentru soția sa și puse sticla la loc.

– Deci, ce știi despre industria textilă? întreabă el.

Avea numai patruzeci de ani, dar putea foarte bine să fi avut încă zece. Trupul lui era de soiul acela care nici nu se întărește, nici nu devine puhav cu vârsta. Ochii îl fixau pe musafir cu o privire alertă, lipsită de veselie.

– Știu câte ceva, răspunse Stephen. Lucrez în breaslă de aproape patru ani, deși în general m-am ocupat de chestiuni financiare. Patronul meu vrea să aflu mai multe despre procesul de fabricare.

Servitoarea luă farfuriile de supă, iar Azaire începu să vorbească despre industria locală și despre dificultățile pe care le avea cu propriii angajați. Deținea o fabrică în oraș și încă una la câțiva kilometri depărtare.

– Organizarea oamenilor în sindicate îmi lasă foarte puțin spațiu de manevră. Se plâng că își pierd slujbele fiindcă introducem mașini, dar, dacă nu putem face față concurenței din Spania și Anglia, n-avem nici o speranță.

Servitoarea aduse o friptură tăiată felii într-un sos subțire, pe care o puse în fața doamnei Azaire. Lisette începu să povestească o întâmplare din ziua aceea de la școală. Își dădea capul pe spate și chicotea. Era

vorba de o farsă jucată de o fată unei colege, dar Lisette o relatea cu subînțeles, ca și când ar fi recunoscut caracterul infantil a ceea ce povestea și ar fi vrut să le sugereze lui Stephen și părinților ei că ea însăși era prea matură pentru asemenea lucruri. Părea totuși nesigură de interesele și gusturile ei; se bâlbâi puțin înainte să încheie cam dezlânat și se întoarse spre frațele ei să-l certe că râdea.

Stephen o privi în timp ce vorbea, cercetându-i chipul cu ochii lui întunecați.

Azaire o ignoră, servindu-se cu salată și trecând castronul soției sale. Își șterse apoi cu o bucată de pâine marginea farfuriei de orice urmă de sos.

Madame Azaire nu-l privise pe Stephen direct în ochi. El o evitase la rândul lui, de parcă ar fi așteptat ca ea să i se adreseze, dar îi vedea cu coada ochiului volbura părului castaniu-roșcat, prins astfel încât să-i lase fața descoperită. Purta o bluză albă de dantelă, cu o piatră roșie la gât.

În timp ce terminau cina, se auziră soneria la ușa din față și apoi, în hol, o voce masculină energică.

Azaire zâmbi pentru prima dată în seara aceea.

– Dragul de Bérard! Punctual ca de obicei!

– Monsieur și madame Bérard, spuse servitoarea, deschizând ușa în sufragerie.

– Bună seara, Azaire! Madame, încântat!

Bérard, un bărbat trupeș, grizonant, de peste cincizeci de ani, își lipi buzele de mâna doamnei Azaire. Soția sa, aproape la fel de voinică, cu părul des rotit într-un coc pe vârful capului, dădu mâna și-i sărută pe copii pe obraz.

– Scuză-mă, nu ți-am auzit numele când René a făcut prezentările, i se adresează Bérard lui Stephen.

În timp ce Stephen îl repeta și îl spunea apoi pe litere, copiii fură trimiși din sufragerie și locul lor fu luat de soții Bérard.

Azaire părea întinerit de sosirea lor.

– Vrei puțin lichior, Bérard? Și pentru dumneavoastră, madame, puțină tizănă, cred, nu? Isabelle, sună, te rog, să aducă și cafea. Așa deci...

– Înainte să continui, zise Bérard, ridicând o mână carnoasă, am să vă dau o veste proastă. Vopsitorii cheamă la grevă începând de mâine. Șefii lor de sindicat s-au întâlnit cu reprezentanții patronilor azi după-amiază la cinci, și asta-i rezultatul.

Azaire pufni.

– Credeam că întâlnirea trebuia să fie mâine.

– S-a ținut mai repede. Nu-mi place să-ți aduc vești proaste, dragul meu René, dar nu cred că mi-ai fi fost prea recunoscător dacă ai fi aflat de la șeful tău de echipă mâine. Presupun cel puțin că nu va avea efecte imediate asupra fabricii tale.

De fapt, lui Bérard părea să-i fi făcut plăcere să comunice vestea. Chipul lui exprima satisfacția tăcută a importanței pe care i-o conferise această inițiativă. Madame Bérard își privi soțul cu admirație.

Azaire continuă să-și înjure angajații și să întrebe cum se așteptau ei ca fabrica să funcționeze mai departe. Stephen și doamnele ezitară să-și exprime vreo opinie, iar Bérard, după ce adusese vestea, păru să nu mai aibă nici un comentariu de făcut pe tema aceasta.

– Așadar, spuse el la un moment dat, după ce Azaire perorase destul, o grevă a vopsitorilor. Deci așa stau lucrurile.

Și toată lumea, inclusiv Azaire, luă această concluzie drept semn că subiectul fusese epuizat.

– Cum ai călătorit? întrebă Bérard.

– Cu trenul, spuse Stephen, presupunând că lui i se adresase. A fost o călătorie lungă.

– Aaa, trenurile, spuse Bérard. Ce sistem! Noi aici avem un mare nod feroviar. Sunt trenuri spre Paris, spre Lille, spre Boulogne... Ia spune-mi, în Anglia aveți trenuri?

– Da.

– De când?

– Stați puțin... De aproape șaptezeci de ani.

– Dar sunt probleme în Anglia, cred.

– Nu știu. Eu nu am auzit de nici unele.

Bérard surâse fericit, sorbind din lichior.

– Ei, deci vedeți! Acum au trenuri și în Anglia.

Cursul conversației depindea de el; considera de datoria lui să se comporte ca un dirijor, să invite diferite voci, apoi să sintetizeze contribuția fiecăreia.

– Și în Anglia mâncați carne la micul dejun în fiecare zi, nu? spuse el.

– Cred că da, majoritatea oamenilor mănâncă, zise Stephen.

– Imaginați-vă, dragă madame Azaire, friptură la micul dejun în fiecare zi!

Bérard o invita pe stăpâna casei să vorbească.

Ea refuză, dar murmură ceva despre deschisul unei ferestre.

– Poate într-o bună zi o să facem și noi la fel, eh, René, ce zici?

– Ah, mă îndoiesc, mă foarte îndoiesc, răspunse Azaire. În afară de cazul în care, într-o bună zi, o să avem și noi ceața de la Londra.

– A, da, și ploaia, râse Bérard. Am impresia că la Londra plouă cinci zile din șase, continuă el, uitându-se din nou către Stephen.

– Citeam într-un ziar că anul trecut a plouat totuși ceva mai puțin la Londra decât la Paris...

– Cinci zile din șase, radia Bérard. Îți poți imagina?

– *Papa* nu suportă ploaia, i se adresă madame Bérard lui Stephen.

– Și cum ați petrecut această frumoasă zi de primăvară, dragă madame Azaire? spuse Bérard, invitând-o din nou pe amfitrioană să vorbească.

De data aceasta avu succes, și madame Azaire, din politețe sau din entuziasm, îi răspunse direct.

– Azi-dimineață mă aflam în oraș cu niște treburi. La o casă de lângă catedrală, fereastra era deschisă și cineva cânta la pian.

Vocea doamnei Azaire era joasă și reținută. Descrie o vreme ceea ce auzise.

– Suna minunat, conchise ea, deși erau doar câteva note. Îmi venea să mă opresc, să bat la ușa casei și să-l întreb pe cel care cânta cum se numește piesa.

Monsieur și madame Bérard păzură nedumeriți. În mod evident, nu era genul de relatare la care se așteptau. Azaire vorbi pe tonul liniștitor al celui obișnuit cu asemenea fantezii:

– Și ce melodie era, draga mea?